

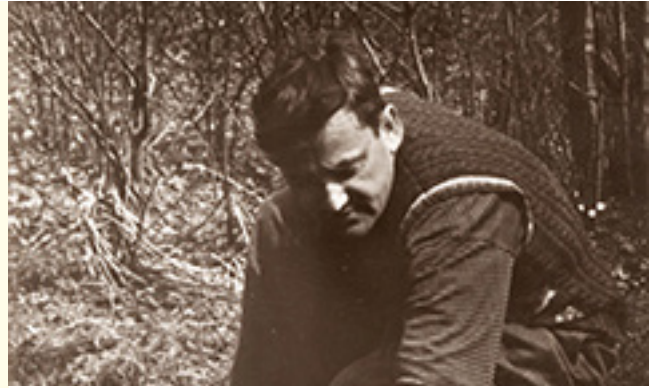
Žemaičių kūrybos lobyne – žurnalisto, rašytojo ALGIRDO KAZRAGIO (1928–1969) poezijos ir prozos palikimas

Žemaitijoje gyvenusio ir kūrusio poeto, prozininko ir žurnalisto Algirdo Kazragio kūrybinis palikimas itin turtingas: vos 40 gimtadienių, o sukurta net 200 apsakymų, apybraižų, humoreskų, pjesių. Daugybė eilėraščių, rašytų nuo A. Kazragio jaunystės metų iki pat ankstyvos mirties, tačiau tik nedidelė jo kūrybinio palikimo dalis jau yra paskelbta.

GYVENIMAS ŽEMAITIJOJE

Visas A. Kazragio gyvenimas susijęs su Žemaitija: gimė 1928 m. balandžio 28 d. Darbėnuose, Antrojo pasaulinio karo metais glaudėsi Mosėdyje pas močiutę, mokėsi Salantų progimnazijoje, baigė Telšių gimnaziją, trumpai studijavo Vilniaus universitete lituanistiką, tačiau, viešai pasisakęs prieš sovietų valdžios vykdomus lietuvių trėmimus, turėjo palikti universitetą, grįžo į Telšius, dirbo laikraščio redakcijoje, neakivaizdžiai studijavo žurnalistiką. Ir nepaliovė kurti: savo jausmus rimavo į eilėraščių posmus, dirbdamas redakcijoje rašė reportažus, publicistinius straipsnius, savaitgalio kelionėse fotoaparatu fiksavo Žemaitijos peizažą, o plunksna popieriuje – žemaičių gyvensenos vaizdus, rašė apie karo metais pradingusių tėvų ilgesį, mokslus gimnazijoje ir universitete. Ir sirgdamas, gulėdamas ligoninėse, rašė apsakymus, intermedijas, pjeses, vaizduotėje kurdamas spektaklius. Net sunkiausiomis gyvenimo akimirkomis neprarasdavo optimizmo, palatos kaimynus pralinksmindamas žemaitiškais humoristiniais eilėraščiais.

Pirmoji A. Kazragio knyga „Smurtu ir klasta“ pasirodė 1966 m., po dviejų metų (1968-aisiais) – apybraižų rinkinėlis „Žemaičių kalneliais“, o prieš pat mirtį – vaikystės prisiminimų knygelė „Ką slepia gelmė“. A. Kazragis mirė dar neulaukęs 55-erių–1969m. balandžio 24 dieną. Pageltusiuose periodinėse

Algirdas Kazragis. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš Žemaičių muziejaus „Alka“ rinkinių

spaudos puslapiuose likusius žurnalistinius reportažus, humoreskas užklojo užmaršties dulkės.

Sesuo Doloresa Kazragytė, prisimindama brolių Algirdą, knygoje „Tiltas be turėklų“ rašo: „Tai buvo žmogus, išgyvenęs sunkią vaikystę ir jaunystę, turėjęs jautrią sielą, pasiruošusią daryti tik gera, ieškančią teisybės, užjaučiančią silpnuosius, nelaiminguosius. Jo gyvenimas – tai gyvenimas žmogaus, nesukūrusio nieko ypatinga, kad išliktų būsimoms kartoms. Bet žmonėms, su kuriais bendravo, kuriuos mylėjo, kuriems padėjo, jis paliko ryškų pėdsaką, kuris su metais ne tik neblėsta, o tarytum ryškėja, gilėja, įgauna vis didesnę reikšmę. [...] Ir Germanto ežeras, Žemaitijos kalvos ir miškai tapo man Tėvyne Alio dėka. Aš supratau, kas tai yra savas kraštas, sava žemė. Žemaitija man ne šiaip brangi, o įstrigo į mano sąmonę, į mano širdį nusvirusiom aviečių uogom, žibutės mėliu, Germanto raibuliavimu, jūros didybe... Žemaitiška kalba man tapo vienintelė, brangi, neapsakomai tikra, temperamentinga ir švelni, nes brolis niekada jos nesigėdijo ir nesivaržė kalbėti žemaitiškai“.

Audronė Kazragienė vyro archyvą perdavė Žemaičių muziejui „Alka“, tikėdamasi, kad Algirdo kūryba nebus pamiršta. 1998 m. Žemaičių kultūros draugija išleido žemaičių poezijos rinktinę „Sava muotinu kalbo...“, kurioje publikuojami šeši A. Kazragio humoristiniai eilėraščiai. Bet dar vienas pasislėpė tarp gausybės rankraščių lapų ir į šią rinktinę nepateko.

2024-aisiais, kuriuos Žemaitijos savivaldybės paskelbė Žemaičių rašto metais, prisiminkime Algirdą Kazragį ir jo kūrybą žemaičių kalba.

Parengė Irma Kontautienė, Žemaičių muziejaus „Alka“ muziejininkė, rinkinio saugotoja